

Iz govora predsednika Društva TIGR Primorske Gorazda Humarja na Mali gori ob 85. obletnici smrti Danila Zelena

Ni mogoče ugotoviti ali je prišlo do srečanja med italijansko karabinjersko patruljo in Zelenovo skupino po izdaji ali ne (dr. Tone Ferenc).

Tu na Mali gori je 13. maja 1941 prišlo do spopada med tremi tigrovci, to so bili Danilo Zelen, Anton Majnik in Ferdo Kravanja z okupatorjem. Med njihovim počitkom v Lovšinovi gozdni koči jih je izsledila in obkolila italijanska patrulja in prišlo je do medsebojnega streljanja.

V nekaterih krogih, ki hočejo temu dogodku dati povsem drugačen pomen, je bila za to, kar se je zgodilo na Mali gori, spretno izbrana beseda **spopad**, ki pa nam ne pove kdo je bil v resnici napadalec in kdo se je branil. Informacije, predvsem neresnične, ki so do sedaj krožile v nepoučeni javnosti, poskušajo dati vtis, da so tigrovci napadli okupatorjevo patruljo, ki je zjutraj prispela na Malo goro. Nihče pa ni nikoli želel povedati, da je bila ta okupatorjeva patrulja 7 oseb sestavljena iz 4 italijanskih karabinjerjev in 3 domačih orožnikov Slovencev, ki so bili kolaboranti okupatorja (Tone Ferenc str. 223). Ta podatek pa že močno spremeni pogled na sam dogodek, saj nam pove, da so tri tigrovce napadli tudi trije domači kolaboranti, od katerih je eden bil ustreljen v trebuh (Josip Pišorn). Torej je to v resnici bil hkrati prvi kolaborantski napad na slovenske upornike in ne obratno. Žal je v tem spopadu, ki je trajal okoli pol ure, padel Danilo Zelen. Zelo verjetno je, da si je že ranjen sodil sam s strelom v glavo, da ga ne bi prijeli fašisti.

Tudi izdaje ni bilo na Mali gori, to ni moja ugotovitev, ko naj bi komunist Filip Tekavec izdal tri tigrovce, ki so se skrivali in zjutraj še počivali v Lovšinovi koči na Mali gori. O tem ni nobenega pravega dokaza. V poročilu vodje orožniške postaje v Ribnici Mrzlikarja ni zaslediti, da bi orožniki vedeli, da se neznane osebe zadržujejo na Mali gori (T. Ferenc str. 222).

Tudi v TV oddaji Pričevalci je bilo to načrtno napačno prikazano kot izdaja. Pričeval pa je sin domnevnega izdajalca Tekavca Bruno Tekavec, ki je bil v času napada na tigrovce še dojenček. Zelo "verodostojna" pripoved in hkrati priča torej.

Dogodek na Mali gori je namreč dobro in dokumentirano raziskal zgodovinar Tone Ferenc že leta 1977 v knjigi z naslovom **Akcije organizacije TIGR v Avstriji in Italiji spomladi 1940** (str. 223-229). Če bi res bili trije tigrovci izdani, ne bi na Malo goro prišlo samo 7 orožnikov z navadnimi puškami, vojaška enota v Ribnici pa ni o tem nič vedela. Kasneje je na ta dan okoli poldneva prišla na

Malo goro v pomoč močnejša vojaška enota grenadirjev z minometi. Njihov poveljnik marešal Carbone je v svojem poročilu napisal (citat Ferenc str. 224): *Ko smo prišli na kraj, okrog 12.30 ure, se je spopad že končal.*

Torej tudi ni bilo velikega spopada tigrovcev z močno vojaško patruljo kot se večkrat napačno prikazuje, saj je bil Zelen takrat že mrtev, Kravanja ranjen, Majniku pa je uspelo že prej ubežati.

Tone Ferenc je pri svojih raziskavah zapisal še sledeče (str. 222):

Ni mogoče ugotoviti ali je prišlo do srečanja med italijansko karabinjersko patruljo in Zelenovo skupino po izdaji ali ne (konec citata str. 222).

Zgodovinar Tone Ferenc je bil v svojih raziskavah o dogodku na Mali gori zelo natančen in vse svoje navedbe je podprl z najdenimi dokumenti v italijanskih arhivih. Ferenc poroča tudi, da je general Robotti (citat str. 228) *"ostro pokaral karabinjerje, češ da poveljnik karabinjerske postaje v Ribnici ni obvestil vojakov, da bo poslal svojo patruljo na teren, čeprav ga je poveljnik 2. polka sardinskih grenadirjev opozoril, da v tem pogledu spada pod poveljstvo ribniške vojaške posadke"* (konec citata).

Torej so orožniki pošiljali patruljo na teren v izvidnico in ne v napad. Kako lahko govorimo potem še o izdaji na Mali gori po tem, ko preberemo te navedbe. Če bi Italijani res vedeli kdo je na Mali gori, bi italijanska vojska tja poslala močno vojaško enoto, tako pa je na Malo goro prišlo v izvidnico le sedem slabo oboroženih orožnikov brez vedenja poveljstva italijanske vojske v Ribnici. S tem in s poročilom Robottija, da italijanska vojska ni ničesar vedela, se sesujejo vse izmišljene pripovedi že tako nekredibilnega in nekonsistentnega pripovedovalca Bruna Tekavca v TV oddaji Pričevalci o izdaji bivanja in lokacije treh tigrovcev na Mali gori, ko naj bi njegov oče pustil pred vrati orožniške postaje listek, na katerem naj bi pisalo kje so tigrovci.

Verjetno tudi ta pravkar navedena dejstva ne bodo nekaterim pomagala, da spremenijo svoja stališča in da se držijo načela, da je stokrat ponovljena laž že resnica.

In kje in kdaj je bila prava izdaja, pravzaprav veleizdaja?

Taisti ljudje pa ne vidijo izdaje, bolje rečeno veleizdaje slovenskega naroda prav v času dogodka na Mali gori. To je bilo kmalu po italijanski zasedbi Ljubljane in Dolenjske, točneje, dne 20. aprila 1941 je ljubljanski škof Gregorij Rožman prišel k fašističnemu komisarju Grazioliju in izjavil: **Kar se tiče sodelovanja predstavnikov Cerkve z novo oblastjo fašistične Italije – priznavamo to oblast, ki je nad nami in bomo radi po svoji vesti sodelovali.**

Ljubljanski škof Rožman je 3. maja 1941 ob priključitvi oz. aneksiji Ljubljane v Kraljevino Italijo poslal Mussoliniju še sledečo vdanostno izjavo (citat iz časopisa Slovenec 6. maja 1941):

Duce!

Zvedeli smo z velikim veseljem, »da je slovensko zasedeno ozemlje po Italijanski vojski vključeno v Italijansko kraljestvo. Prosim Vas, »da sprejmete najglobljo zahvalo v imenu vse duhovščine Škofije tega ozemlja zaradi širokogrudne in skrbne ureditve, ki ste jo poklonili slovenskemu prebivalstvu.

Sprejmite tudi, Duce, izraze naše brezpogojne vdanosti in sodelovanja. Hkrati prosim, naj božji blagoslov pride nad Vaše delo, nad ves veliki Italijanski narod ter nad slovensko ljudstvo, ki bo pod okriljem Rimskega imperija lahko živelo in se razvijalo.

Podobno pismo so duceju poslali še predstavniki slovenske posvetne oblasti. In so se šli nato junija 1941 še vsi skupaj poklonit Mussoliniju v Rim.

Teh dejstev, te veleizdaje slovenskega naroda, prelite z rekami krvi, pa tisti, ki govorijo o "izdaji" na Mali gori nikoli, nikoli, ne omenijo. Le zakaj ne in ali se tega bojijo?

In že leta prihajajo na Malo goro tudi nekateri predstavniki slovenske RKC brez kakršnegakoli moralnega razmisleka. Prihajajo torej "častit" tigrovce, namišljene žrtve namišljene izdaje nekega komunista in hkrati ne povedo, da so tri tigrovce na Mali gori napadli tudi pripadniki sil, ki so bili že leta 1941 požegnani od takratne RKC. In izmišljenega izdajalca Tekavca potrebujejo predvsem nekateri politiki za doseganje svojih političnih ciljev in za negiranje začetka in pomena partizanskega boja. Tigrovci so namreč že dosti dosti pred 13. majem 1941 napadali italijanske fašiste. Samo primer – bombni atentat na uredništvo fašističnega časopisa Il popolo d'Italia v Trstu, ki je leta 1930 pripeljal do 1. tržaškega procesa in ustrelitve štirih junakov na bazoviški gmajni. Pa uboj fašističnega aktivista in učitelja in Sottosantija leta 1930 v Vrhopolju pri Vipavi in še bi lahko na dolgo naštevati.

In še nekaj – večina tigrovcev se je pridružila narodnoosvobodilnemu partizanskemu boju, nihče se ni pridružil kolaborantom okupatorja.